

M. Vefa TOROSLU
Serbest Muhasebeci Mali Müşavir

HUKUKSAL VE FİNANSAL AÇIDAN
FORFAITING

- Teorik Boyutu
- Hukuksal Boyutu
- Vergisel Boyutu
- Muhasebe Boyutu

ADALET YAYINEVİ
Ankara - 2011

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	VII
İÇİNDEKİLER.....	IX
KISALTMALAR.....	XIX
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	XXI

BİRİNCİ BÖLÜM GENEL OLARAK FORFAITING

1.1. FORFAITING'İN TANIMI.....	1
1.2. FORFAITING'İN TARİHÇESİ.....	8
1.3. FORFAITING SİSTEMİNDE TARAFLAR.....	12
1.3.1. Forfaitist (Alacak Hakkını Satan - İhracatçı).....	12
1.3.2. Forfaiter (Alacak Hakkını Satınalan).....	13
1.3.3. İthalatçı.....	13
1.3.4. Garantör.....	14
1.4. FORFAITING SİSTEMİNİN GENEL ÖZELLİKLERİ.....	14
1.5. FORFAITING SİSTEMİNİN FONKSİYONLARI.....	18
1.5.1. Finansman (Kredi) Fonksiyonu.....	19
1.5.2. Hizmet (İş Görme) Fonksiyonu.....	19
1.5.3. Teminat Fonksiyonu.....	20
1.6. FORFAITING SİSTEMİNDE KULLANILAN KIYMETLİ EVRAKLAR.....	21
1.6.1. Poliçe.....	22
1.6.1.1. Poliçenin Tanımı.....	23
1.6.1.2. Poliçenin Tarafları.....	24
1.6.1.2.1. Keşideci.....	25
1.6.1.2.2. Muhatap.....	25
1.6.1.2.3. Lehtar.....	25
1.6.1.2.4. Ciranta.....	25
1.6.1.2.5. Hamil.....	25

1.6.1.2.5. Avalist	25
1.6.1.3. Poliçenin Unsurları	26
1.6.1.4. Açık Poliçe	27
1.6.1.5. İkametgahlı ve Adresli Poliçeler	27
1.6.1.6. Poliçede İmzaların Bağımsızlığı İlkesi	28
1.6.1.7. Poliçede Kabul	28
1.6.1.8. Poliçede Aval	30
1.6.1.9. Poliçede Vade.....	31
1.6.1.9.1. Görüldüğünde Ödemeli Poliçeler.....	31
1.6.1.9.2. Görüldüğünden Belli Bir Süre Sonra Ödemeli Poliçeler	31
1.6.1.9.3. Keşide Tarihinden Belli Bir Süre Sonra Ödemeli Poliçeler	31
1.6.1.9.4. Belirli Bir Tarihte Ödemeli Poliçeler.....	32
1.6.1.10. Poliçenin Devri	32
1.6.1.11. Poliçede Ödeme	32
1.6.1.12. Poliçede Araya Girme.....	33
1.6.2. Bono (Emre Yazılı Senet)	33
1.6.2.1. Bononun Tanımı.....	34
1.6.2.2. Bononun Unsurları	35
1.6.2.3. Bonoyu Düzenleyenin Sorumluluğu.....	36
1.6.2.4. Bonoda Hak Sahibi.....	36
1.6.2.5. Bonoya Uygulanacak Poliçe Hükümleri.....	37
1.6.3. Diğer Ödeme Araçları.....	37
1.6.3.1. Teminat Mektubu.....	38
1.6.3.1.1. Teminat Mektubunun Tanımı	38
1.6.3.1.2. Teminat Mektubunun Tarafları	39
1.6.3.1.3. Teminat Mektubunun Çeşitleri	39
1.6.3.1.3.1. Biçimine Göre Teminat Mektupları.....	39
1.6.3.1.3.1.1. Geçici Teminat Mektupları	39
1.6.3.1.3.1.2. Kesin Teminat Mektupları	40
1.6.3.1.3.1.3. Avans Teminat Mektupları.....	41
1.6.3.1.3.1.4. Serbest Konulu Teminat Mektupları	41

1.6.3.1.3.2. Süresine Göre Teminat Mektupları	41
1.6.3.1.3.2.1. Süresiz Teminat Mektupları	41
1.6.3.1.3.2.2. Süreli Teminat Mektupları.....	42
1.6.3.1.3.3. Dış Ticaretle İlgili Teminat Mektupları.....	42
1.6.3.1.3.3.1. İhracatla İlgili Olarak Yurt Dışına Verilen Teminat Mektupları	42
1.6.3.1.3.3.2. İthalatla İlgili Olan Teminat Mektupları.....	43
1.6.3.1.4. Teminat Mektubunun Özel Hukuktaki Yeri	44
1.6.3.1.5. Teminat Mektuplarının Tazmini.....	45
1.6.3.2. Vadeli Akreditif.....	46
1.6.3.2.1. Akreditifin Tanımı	47
1.6.3.2.2. Akreditifte Taraflar	48
1.6.3.2.2.1. Akreditif Amiri (Applicant, Principal).....	48
1.6.3.2.2.2. Akreditif Lehtarını	49
1.6.3.2.2.3. Amir Banka	49
1.6.3.2.2.4. Aracı Banka	50
1.6.3.2.3. Akreditifte Süreler.....	51
1.6.3.2.3.1. Akreditif Vadesi	51
1.6.3.2.3.2. Yükleme Vadesi	51
1.6.3.2.3.3. İbraz Süresi	51
1.6.3.2.3.4. Ödeme Vadesi	51
1.6.3.2.4. Akreditif Türleri	52
1.6.3.2.4.1. Akreditiften Dönme Hakkına Göre.....	52
1.6.3.2.4.1.1. Dönülemez Akreditif	52
1.6.3.2.4.1.2. Dönülebilir Akreditif	52
1.6.3.2.4.2. Teyit Durumuna Göre	53
1.6.3.2.4.2.1. Teyitli Akreditif	53
1.6.3.2.4.2.2. Teyitsiz Akreditif	54
1.6.3.2.4.3. Ödeme Biçimine Göre	54
1.6.3.2.4.3.1. İbrazında Ödemeli Akreditif	54
1.6.3.2.4.3.2. Vadeli Akreditif	55
1.6.3.2.4.3.3. Kabul Kredili Akreditif	55
1.6.3.3. İthalatçı Firmanın Direkt Garantisi	56

1.7. FORFAITING SİSTEMİNDE KULLANILAN GARANTİ YÖNTEMLERİ	56
1.7.1. Aval.....	57
1.7.2. Garanti Mektubu.....	59
1.7.3. Vadeli Akreditif	61
1.8. FORFAITING SİSTEMİNİN GENEL UNSURLARI	62
1.8.1. Döviz Cinsi	62
1.8.2. Geri Ödeme.....	63
1.8.3. İskonto	63
1.8.4. Ödeme Araçları	64
1.8.5. Banka Garantisi	65
1.8.6. Rücu Etmeme (Without Recourse) Klozu	65
1.9. FORFAITING SİSTEMİNİN TEKNİK ÖZELLİKLERİ	66
1.9.1. Forfaiter'a Verilecek Bilgiler.....	66
1.9.2. Kıymetli Evrakın Şekli	68
1.9.3. Kredi Analizi	68
1.9.4. Verilen Garantinin Şekli.....	69
1.9.5. Belgelerin İncelenmesi ve İmzaların Kontrolü	69
1.10. FORFAITING SİSTEMİNDE SÜRELER	70
1.10.1. Opsiyon Süresi	70
1.10.2. Taahhüt Süresi.....	71
1.10.3. Tahsil Süresi (Grace Period)	72
1.11. FORFAITING SİSTEMİNİN İŞLEYİŞİ	72
1.11.1. İhracattan Sonra Yapılan Forfaiting	73
1.11.2. İhracattan Önce Yapılan Forfaiting	77
1.12. FORFAITING SİSTEMİNİN YARARLARI	79
1.12.1. Forfaiting'in Forfaitist Açısından Yararları.....	80
1.12.2. Forfaiting'in Forfaiter Açısından Yararları	81
1.12.3. Forfaiting'in İthalatçı Açısından Yararları	82
1.12.4. Forfaiting'in Garantör Açısından Yararları.....	83
1.12.5. Forfaiting'in İhracatçı Ülke Ekonomisi Açısından Yararları.....	83

1.13. FORFAITING SİSTEMİNİN SAKINICALARI	84
1.13.1. Forfaiting'in Forfaitist Açısından Sakıncaları	84
1.13.2. Forfaiting'in Forfaiter Açısından Sakıncaları.....	85
1.13.3. Forfaiting'in İthalatçı Açısından Sakıncaları	85
1.13.4. Forfaiting'in Garantör Açısından Sakıncaları.....	86
1.14. FORFAITING SİSTEMİNDE RİSKLER	86
1.14.1. Politik Risk.....	86
1.14.2. Transfer Riski	87
1.14.3. Kur Riski	87
1.14.4. Ticari Risk	87
1.14.5. Faiz Riski	87
1.15. FORFAITING TARAFLARININ RİSKLERİ	87
1.15.1. Forfaitist'in Riski.....	87
1.15.2. Forfaiter'ın Riski	88
1.15.3. İthalatçı'nın Riski	89
1.15.4. Garantör'ün Riski.....	89
1.16. FORFAITING ŞİRKETİNİN RİSK ANALİZİ	90
1.16.1. Risk Analizinin Amacı	90
1.16.2. Risk Analizinin Unsurları.....	90
1.16.2.1. Opsiyon Süresi	91
1.16.2.2. Taahhüt Süresi	91
1.16.2.3. İskonto Tarihi	91
1.16.2.4. Senetleri Elde Tutma Süresi	92
1.16.2.5. Senetlerin Ödeme Tarihleri	92
1.16.2.6. Grace Period	92
1.16.2.7. Faiz Oranı Riski.....	92
1.16.2.8. Garantörün Kredi Riski	93
1.16.2.9. Ülke Riski.....	93
1.16.2.10. Hatalı Belge Riski.....	93
1.16.2.11. İhracatçı Riski.....	94
1.16.2.12. Forfaiting Şirketinin İçinde Barındırdığı İş Riski.....	94

1.17. FORFAITING SİSTEMİNDE MALİYETLER	95
1.17.1. İhracatçı Açısından Maliyet	95
1.17.1.1. İskonto Oranı	95
1.17.1.2. Taahhüt Ücreti	96
1.17.1.3. Opsiyon Ücreti.....	96
1.17.1.4. Bekleme Süresi Komisyonu	96
1.17.2. İthalatçı Açısından Maliyet	97
1.18. FORFAITING SİSTEMİNDE FAİZ VE İSKONTO HESAPLARI	97
1.18.1. Faiz Hesapları	97
1.18.1.1. Basit Faiz.....	97
1.18.1.2. Bileşik Faiz.....	98
1.18.1.3. Taksitlerle Ödeme	99
1.18.2. İskonto Hesapları.....	102
1.18.2.1. Ticari İskonto	102
1.18.2.1.1. İç İskonto	102
1.18.2.1.2. Dış İskonto.....	103
1.18.2.2. Ortalama Ömür Yöntemi	104
1.19. FORFAITING SİSTEMİNDE İKİNCİL PİYASA	105
1.20. FORFAITING VE FİNANSAL SİSTEM	109
1.20.1. Forfaiting ve Diğer Finansal Teknikler.....	109
1.20.1.1. Forfaiting ve Factoring	109
1.20.1.2. Forfaiting ve Ticari Kredi	111
1.20.1.3. Forfaiting ve Senet Karşılığı Kredi.....	111
1.20.1.4. Forfaiting ve Poliçe İskonto İşlemleri.....	112
1.20.1.5. Forfaiting'in Diğer Finansal Teknikler ile Karşılaştırma Tablosu.....	113
1.20.2. Bankaların Forfaiting Alanındaki Rolü	114

İKİNCİ BÖLÜM TÜRKİYE'DE FORFAITING

2.1. TÜRKİYE'DE FORFAITING SİSTEMİNİN GELİŞİMİ	117
2.2. FORFAITING SİSTEMİNİN HUKUKSAL BOYUTU	120
2.2.1. Genel Açıklama.....	120
2.2.2. Ödünç Para Verme İşleri Hakkında 90 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname.....	121
2.2.3. Borçlar Kanunu	121
2.2.4. Türk Ticaret Kanunu	122
2.2.5. Bankacılık Kanunu	122
2.2.6. Kambiyo Mevzuatı	123
2.3. FORFAITING SİSTEMİNİN VERGİSEL BOYUTU	124
2.3.1. Gelir Vergisi.....	124
2.3.1.1. Genel Olarak Gelir Vergisi.....	124
2.3.1.1.1. Genel Açıklama	124
2.3.1.1.2. Gelir Vergisinin Konusu	126
2.3.1.1.3. Gelir Vergisinin Mükellefleri	127
2.3.1.1.4. Gelir Vergisinin Tarhı.....	128
2.3.1.1.5. Gelir Vergisinde Muaflık ve İstisnalar.....	128
2.3.1.1.6. Gelirin Toplanması	128
2.3.1.1.7. Gelir Vergisinin Beyan ve Ödeme Dönemleri ...	130
2.3.1.2. Gelir Vergisinin Forfaiting ile İlgisi	130
2.3.2. Kurumlar Vergisi	131
2.3.2.1. Genel Olarak Kurumlar Vergisi	131
2.3.2.1.1. Genel Açıklama	131
2.3.2.1.2. Kurumlar Vergisinin Konusu	132
2.3.2.1.3. Kurumlar Vergisinin Mükellefleri.....	132
2.3.2.1.3. Kurumlar Vergisinde Mükellefiyet Çeşitleri....	134
2.3.2.1.4. Kurumlar Vergisinde Muafiyet ve İstisnalar....	134
2.3.2.1.5. Kurumlar Vergisinde Matrahın Belirlenmesi...	135

2.3.2.1.6. Kurumlar Vergisinde Zarar Mahsubu.....	135
2.3.2.1.7. Kurumlar Vergisinde Beyan.....	137
2.3.2.1.8. Kurumlar Vergisinin Ödenmesi	138
2.3.2.1.9. Kurumlar Vergisinin Oranı	138
2.3.2.1.10. Kurumlar Vergisinde Kar Dağıtım Stopajı....	139
2.3.2.2. Kurumlar Vergisinin Forfaiting ile İlgisi	139
2.3.3. Katma Değer Vergisi	140
2.3.3.1. Genel Olarak Katma Değer Vergisi	140
2.3.3.1.1. Genel Açıklama	140
2.3.3.1.2. Katma Değer Vergisinin Konusu.....	141
2.3.3.1.3. Katma Değer Vergisinin Mükellefi ve Sorumlusu	142
2.3.3.1.4. Katma Değer Vergisinde Matrah.....	143
2.3.3.1.5. Katma Değer Vergisinin Oranı	143
2.3.3.1.6. Katma Değer Vergisinde İstisnalar	144
2.3.3.2. Katma Değer Vergisinin Forfaiting ile İlgisi.....	144
2.3.4. Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi	145
2.3.4.1. Genel Olarak Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi.....	145
2.3.4.1.1. Genel Açıklama	145
2.3.4.1.2. Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisinin Konusu	146
2.3.4.1.3. Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisinin Mükellefleri	146
2.3.4.1.4. Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisinde İstisnalar	147
2.3.4.1.5. Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisinin Matrahı	149
2.3.4.1.6. Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisinin Oranı	149
2.3.4.2. Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisinin Forfaiting ile İlgisi	151
2.3.5. Damga Vergisi.....	151

2.3.5.1. Genel Olarak Damga Vergisi	151
2.3.5.1.1. Genel Açıklama	151
2.3.5.1.2. Damga Vergisinin Konusu	151
2.3.5.1.3. Damga Vergisinin Mükellefleri	153
2.3.5.1.4. Damga Vergisinde Matrah	153
2.3.5.1.5. Damga Vergisinin Oranı	154
2.3.5.1.6. Damga Vergisinde Ödeme Şekilleri	155
2.3.5.1.6.1. Basılı Damga Konularak Ödeme	155
2.3.5.1.6.2. Makbuz Karşılığı Ödeme	155
2.3.5.1.6.3. İstihkaktan Kesinti Yapılarak Ödeme ..	155
2.3.5.1.7. Damga Vergisinde İstisnalar	156
2.3.5.2. Damga Vergisinin Forfaiting ile İlgisi	156
2.3.6. Vergi Usul Kanunu	156
2.3.6.1. Genel Açıklama	156
2.3.6.2. Vergi Usul Kanununun Forfaiting ile İlgisi	157

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM FORFAITING İŞLEMLERİNİN MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

3.1. TÜRKİYE MUHASEBE STANDARTLARI	159
3.2. FORFAITER AÇISINDAN MUHASEBE İŞLEMLERİ	163
3.2.1. Tekdüzen Muhasebe Sistemi	163
3.2.2. İşlemlerin Muhasebeleştirilmesi	165
3.2.2.1. Kıymetli Evrakların Alınması	165
3.2.2.2. Kıymetli Evrakların İskonto Edilmesi	166
3.2.2.3. Dönem Sonlarında Gelir Tahakkuku Yapılması	167
3.2.2.4. Kıymetli Evrakın Tahsil Edilmesi	168
3.2.2.5. Nazım Hesaplarının Kapanması	169
3.3. İHRACATÇI AÇISINDAN MUHASEBE İŞLEMLERİ	169
3.3.1. Tekdüzen Muhasebe Sistemi	169
3.3.2. İşlemlerin Muhasebeleştirilmesi	170

XVIII

3.3.2.1. İhracat İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi	170
3.3.2.1.1. Vadeli İhracat Yapılması	170
3.3.2.1.2. Müşteriden Kıymetli Evrak Alınması	174
3.3.2.1.3. Dönem Sonu İşlemleri	176
3.3.2.1.3.1. Faiz Tutarlarının Gelir Hesabına Kaydedilmesi.....	176
3.3.2.1.3.2. Uzun Vadeli Hesapların Kısa Vadeli Hesaplara Devri.....	177
3.3.2.2. Kıymetli Evrakların Forfaiting Şirketine Satılması İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi.....	178
3.3.2.2.1. Kıymetli Evrakların Forfaiting Şirketine Devredilmesi	178
3.3.2.2.2. Forfaiting Şirketinden Tahsilat Yapılması.....	178
3.3.2.2.3. Dönem Sonu İşlemleri	181
3.3.2.2.3.1. Faiz Tutarlarının Gider Hesabına Kaydedilmesi	181
3.3.2.2.3.2. Uzun Vadeli Hesapların Kısa Vadeli Hesaplara Devri	182
KAYNAKÇA.....	183